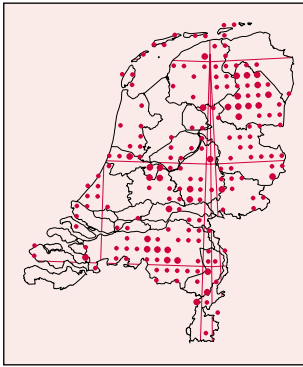
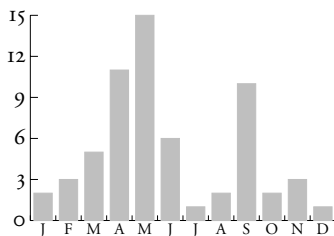

Figuur 230

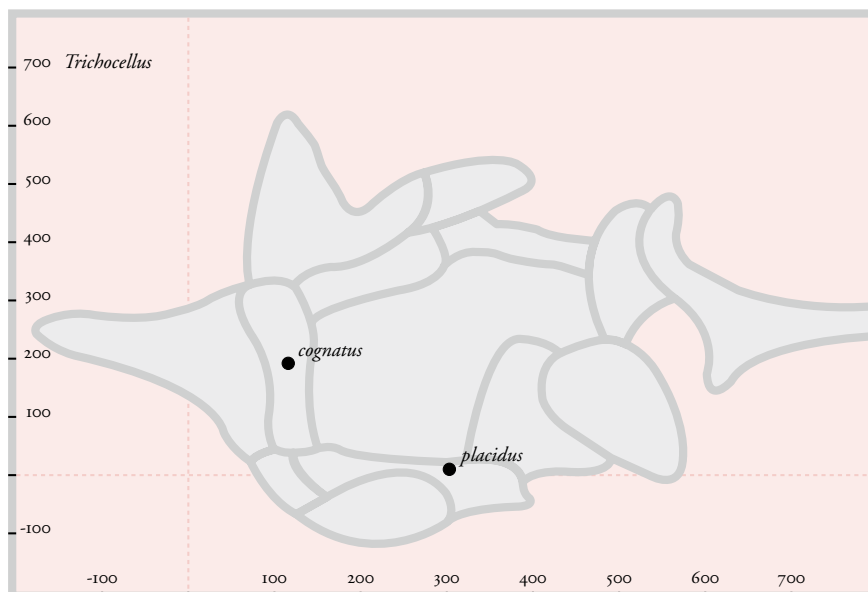
Trichocellus: aantal soorten per hok, 2 klassen (1-2 soorten).

305 *Trichocellus cognatus*

Figuur 231

Ordinatie van *Trichocellus*.

GENUS TRICHOCELLUS

soorten 305-306

Kleine, geelbruine soorten met een roodachtig halsschild.

Areaal

Holarctisch genus met meer dan 30 soorten (KM), waarvan zeven soorten in Noord-Amerika, waaronder de ook bij ons voorkomende, circumpolaire *Trichocellus cognatus*. In Europa komen vier soorten voor (TURIN 1981, KRYZHANOVSKIJ ET AL. 1995), in Nederland twee (fig. 230).

Oecologie

De soorten bewonen uiteenlopende milieus, van droge heiden tot bossen en beschaduwde vochtige terreintypen (ordinatie: fig. 231).

Biologie

Vooraf dagactief. Voortplanting in de winter en het vroege voorjaar. De beide Nederlandse soorten zijn macropter en goede vliegers.

Taxonomie

De vier Europese soorten zijn opgenomen in de tabel van Trautner & Geigenmüller (1987).

305 *Trichocellus cognatus*

Areaal

Boreale, Holarctische soort, circumpolair. In Europa inclusief IJsland, in het gehele noorden. De zuidgrens loopt vanaf Noord-Frankrijk (Calais) via Noord-België, Midden-Duitsland en Tsjechië, Slowakije naar Midden-Rusland. Verbreid in het noorden van Siberië. Ook in Canada en Groenland. **Areaalkarakteristiek:** 1, Nederland: submarginaal.

Voorkomen

In Nederland vooral in het oosten van het land, in de zandgebieden, plaatselijk niet zeldzaam. Op de Britse Eilanden

het meest verbreid in het noorden, in Ierland en Wales meer plaatselijk (LUFF 1998). In Denemarken zeldzaam en verspreid in Midden-Jutland en het noorden van Seeland (BANGSHOLT 1983). In Fennoscandië in een groot gebied in het binnenland, maar zeer verspreid. Algemeen boven de 67° noorderbreedte. In het noorden ook aan de kust (LINDROTH 1945, 1986). In Duitsland als postglaciaal relict in veengebieden (HORION 1941), vrij zeldzaam (TRAUTNER & MÜLLER-MOTZFELD 1995); zuidelijk tot de Hoge Venen (HORION 1941) en Baden-Württemberg, waar hij op de Rode Lijst staat (TRAUTNER 1992B). Niet in Zwitserland en Oostenrijk. In België alleen in de heidestroken van de Kempen, waar hij ook zeldzaam is (DESENDER ET AL. 1995) en eveneens de zuidgrens van het verspreidingsgebied bereikt. Van de Belgische Hoge Venen zijn alleen oude vangsten bekend (DESENDER 1986).

Status: in Nederland en het omliggend gebied is het aantal waarnemingen praktisch gelijk gebleven (DESENDER & TURIN 1986, 1989).

Oecologie

In de noordelijke delen van Fennoscandië een soort van open berken- en naaldbossen met een ondergroei van struikheide (*Calluna vulgaris*) en/of kraaiheide (*Empetrum nigrum*). In het zuiden van Fennoscandië stenotoop en beperkt tot oligotrofe venen en heiden op een droge, vrij open bodem met een goed ontwikkelde strooisellaag (LINDROTH 1974, 1986). Lindroth vergelijkt de habitat met die van *Miscochra arctica*. Volgens Luff (1998) op de Britse Eilanden vooral in *Calluna*-heiden op zand- of veenbodem, meestal in heuvelachtig of bergachtig terrein. Op het continent een soort van het laagland en het lagere bergland, tot 800 m, eveneens vooral in heiden (BURMEISTER 1939, DEN BOER 1977).

Vangpotten. Groep: A1 (180 series, 3.832 individuen). De vangsten komen bij ons uit het gehele traject van heiden, inclusief vegetaties met buntgras (*Corynephorus canescens*) [1-6] met een duidelijke voorkeur voor de wat drogere heidetypen [4-6]. Daarnaast zien we lage scores in open bossen [15, 18], struwelen [23] en graslanden [26]. **Eurytopie:** 4 (PRES = 0,3 en SIM = 0,56). **Bodem:** veen. **Vocht:** geen voorkeur. **Begeleiders:** *Calathus melanocephalus/cinctus* 94,5% (19,4%), *Poecilus versicolor* 92,3% (32,5%), *Amara lunicollis* 89% (28,8%), *Poecilus lepidus* 85,1% (48,9%), *Pterostichus diligens* 83,4% (35,6%), *Notiophilus aquaticus* 82,9% (37,1%), *Calathus erratus* 82,3% (23,7%), *Bradycellus harpalinus* 81,2% (39,21%), *Pterostichus niger* 77,3% (21,7%), *Dyschirius globosus* 75,1% (30,8%), en wederzijds > 50% *Bradycellus ruficollis* 83,4% (54,5%) en *Amara equestris* 54,7% (57,6%).

Biologie

Dagactief. De voortplantingsperiode valt in onze streken in de winter en het zeer vroege voorjaar, van november tot maart (DEN BOER 1980). Volwassen dieren worden bijgevolg het gehele jaar door aangetroffen. Larven en poppen zijn in de bodem gevonden in juli (BURMEISTER 1939). 'Verse' dieren verschijnen in het najaar. De larve is opgenomen in de tabel van Luff (1993).

Dispersie: macropter. Desender (1989A) vond bij de Belgische dieren geen volledig ontwikkelde vliegspieren en wat minder goed ontwikkelde vleugels dan Den Boer et al. (1980) vonden bij het Drentse materiaal. Vliegwaarnemingen uit Drenthe, per halve maand: april 4/1, mei 6/2, juni 1/0, juli

o/o, augustus o/i, september 7/19, oktober 41/o (TVH). De najaarstop betreft waarschijnlijk de jonge dieren.

Bedreiging

Niet bedreigd. In combinatie met andere soorten uit het heidecomplex, zoals *Amara equestris*, een waardevolle indicator van met name droge heiden (VERGELIJK VAN ESSEN 1993).

306 *Trichocellus placidus*

Areaal

West-Palearctische soort. In Europa voornamelijk noordelijk, maar in Midden-Europa wat verder naar het zuiden voorkomend dan *T. cognatus*. Naar het oosten tot West-Siberië, Klein-Azië en de Kaukasus. **Areaalkarakteristiek:** 3, Nederland: subcentraal.

Voorkomen

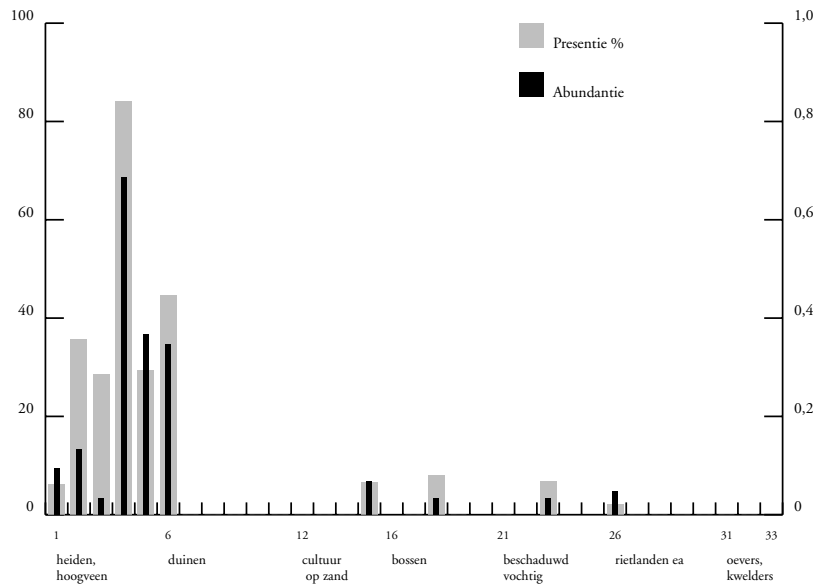
In Nederland in een groot deel van het land, niet beperkt tot de zandgronden. Op de Britse Eilanden verbreid in grote delen van Groot-Brittannië, vooral algemeen in het oosten, maar slechts weinig gemeld van Ierland en Zuid-Wales; recent ook op het eiland Man (LUFF 1998). In Denemarken verbreid en algemeen (BANGSHOLT 1983). In Fennoscandië verbreid en algemeen in het zuiden van Zweden en Finland, noordelijker in deze landen, evenals in Noorwegen, langs de kust, in het westen tot zeer noordelijk (LINDROTH 1945, 1986). In Duitsland in het gehele gebied, behalve in het zuiden, waar hij zeer zeldzaam en plaatselijk is. In Baden-Württemberg op de Rode Lijst (TRAUTNER 1992B). Vooral in het noorden zeer algemeen (HORION 1941). In Zwitserland beperkt tot de omgeving van Genève (MARGGI 1992). In België in een groot deel van het land, maar met een merkwaardig 'gat' in het centrale gedeelte (DESENDER 1986).

Status: in Nederland en het omliggend gebied is het aantal vindplaatsen van deze soort zeer duidelijk gestegen (DESENDER & TURIN 1986, 1989).

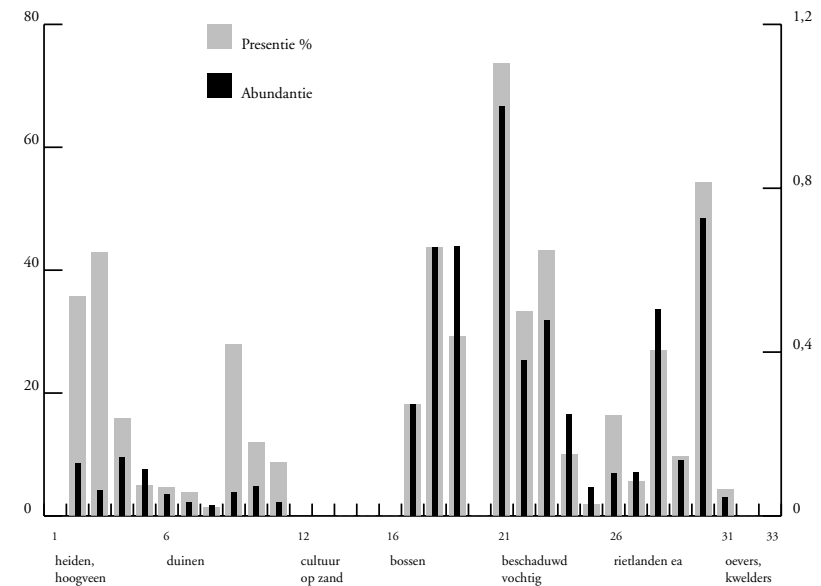
Oecologie

Vrij eurytoop. Een soort van beschaduwde en vrij vochtige plaatsen, in open vochtige bossen, aan bosranden en in hoge grasland- of rietlandvegetaties met voorkeur voor een bodembedekkende strooisel- of moslaag (LINDROTH 1974, 1986, LUFF 1998). In het noorden vaak in loofbossen, samen met *Calathus micropterus*. Een soort van het laagland en het middelgebergte (BURMEISTER 1939). Op de bodem bij voorkeur tussen mos of in het strooisel. In Zwitserland met name op moerassige plaatsen (MARGGI 1992).

Vangpotten. Groep: F2 (257 series, 5.600 individuen). De vangsten komen uit een groot aantal min of meer vochtige terreinen, zoals vochtige bossen en struwelen [21-23], maar ook uit de polders [28] en andere jonge terreinen [30]. Daarnaast goed vertegenwoordigd in enkele bostypen, inclusief duinbossen [9, 17-18]. In het heidecomplex vooral in de meer vochtige terreinen [2-3]. Hij mijdt zowel te open, te droge als te natte terreintypen, zoals open cultuurland [12-15], oevers en kwelders [32-33] en hoogveen [1]. **Eurytopie:** 8 (PRES = 0,73 en SIM = 0,83). **Bodem en Vocht:** geen voorkeur. **Begeleiders:** *Pterostichus niger* 72,1% (28,9%) en *Pterostichus strenuus* 70,5% (29%).

305 *Trichocellus cognatus*

306 *Trichocellus placidus*

Biologie

Nachtactief? Voortplanting in de winter en het vroege voorjaar (DEN BOER 1980). Adulten kunnen het jaar rond gevonden worden. De larve is opgenomen in de tabellen van Arndt (1991) en Luff (1993).

Dispersie: macropteer. Vliegwaarnemingen o.a. uit Drenthe, per halve maand: maart o/i, april 3/10, mei 43/6, juni 2/1, juli o/o, augustus o/o, september o/6 en oktober 20/1 (TVH). Een vliegwaarneming is bekend uit lichtvallen in Hongarije (KÁDÁR & SZÉL 1995). Desender (1989A) vond in België slechts enkele exemplaren met volledig ontwikkelde vliegspieren. Ook bij deze soort liggen de waarden voor de relatieve ontwikkeling van de vleugels in Drenthe hoger dan in België. Al vroeg in de rietlanden van Zuidelijk Flevoland aangetroffen en daar thans voornamelijk in vochtige bossen.

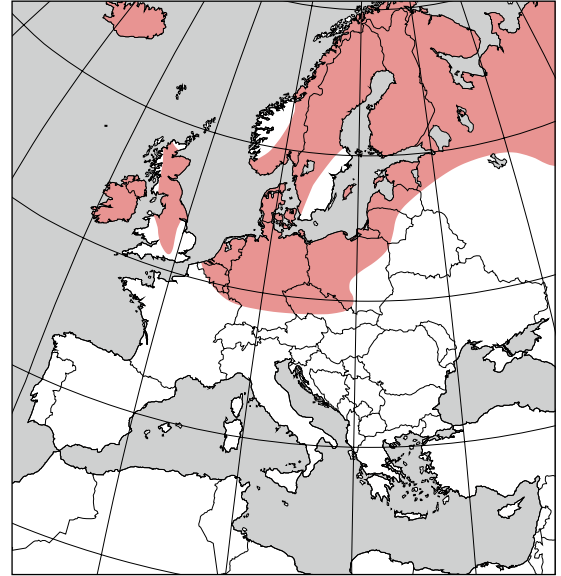
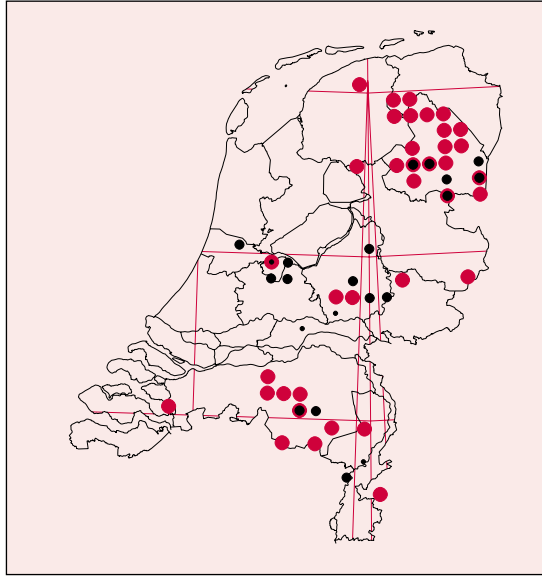
Bedreiging

Niet bedreigd. Niet bruikbaar als indicatorsoort.

306 *Trichocellus placidus*

305 *Trichocellus cognatus*

306 *Trichocellus placidus*

